

VOL. No. 03

ISSUE No. 12

DECEMBER 2017

PRICE 30/-

બાળકો અને
નવયુવાનો માટે

અંક-૧૨

રબીઉસ્સાની, હિજરી સન ૧૪૩૯

ડીસેમ્બર - ૨૦૧૭

طَبَقَةُ بَيْتِ الْمَسْكِيِّ

બેઈસ્મેહિ સુબ્હાનહૂ તઆલા

મારા પ્રિય બાળકો અને નવયુવાનો!

આપ સઘળા મિત્રોએ હાદીને સતત આગળ ધપાવવામાં સહાયતા કરી છે અને તેને આગળ વધાર્યો છે તે માટે અમો આપના અંતઃકરણપૂર્વક આભારી છીએ.

રબીઉસ્સાનીનો મહીનો આપણાં જીવનમાં એક મહત્વનો પુષ્પગુચ્છ લઈને આવ્યો છે. આમ તો સઘળા અઈમ્મએ માઅસૂમીન અ.સ.ની વિલાદત આપણાં માટે મહાન ખુશાલીનો પ્રસંગ હોય છે પરંતુ ઈમામ હસને અસ્કરી અ.સ.ની પુણ્યશાળી વિલાદત એ આપણાં જીવનમાં એક મહાન સોગાત છે કેમકે આ દિવસે આપણાં ઈમામે ઝમાના અજ.ની સેવામાં આપના મહાન પિતાની વિલાદતની મુબારકબાદી પાઠવવાનું સદ્ભાગ્ય પ્રાપ્ત કરીએ છીએ.

આપની વિલાદત થકી ખુદાવન્દે આલમે આ જગતમાં ક્યામત પર્યંત ઈમામતની શૃંખલાની અંતિમ કડીને લાવવાની વ્યવસ્થા કરી અને આપ અ.સ.ની વિલાદત જરૂરિયાતવાળાઓ માટે સંતોષ મેળવવાનું કારણ થઈ છે.

આમ તો દરેક ઈમામ પોતાના ચાહવાવાળાઓ માટે આરામ આશાએશ અને નેઅમતોનો સ્રોત હોય છે. તેમ છતાંયે દરેક ઈમામ અ.સ. સાથે કોઈ ન કોઈ એક ખાસ બાબત સંકળાએલી છે અને તે રીતે ઈમામ હસને અસ્કરી અ.સ.ની હસ્તી એ હસ્તી છે કે જેમનાથી પરલોકની હાજતો (આખેરતની હાજતો) પૂર્ણ કરાવવાનું સંકળાએલ છે, એટલે કે આપ અ.સ. એવી અલ્લાહની નેઅમત છે કે જેમના થકી ખુદાના બંદાઓને પોતાની આખેરતની હાજતો પૂરી કરાવવાનું માધ્યમ પ્રાપ્ત થએલ છે અને તે એટલા માટે કે આપ અ.સ. જીવિત ઈમામ અ.સ.ના મહાન પિતા છે.

આપણે આ માસના પુણ્યપ્રભાવથી લાભાન્વિત થવાના પ્રયાસ કરવા જોઈએ અને આપ અ.સ.ની વિલાદતના દિવસે મહેફિલનું આયોજન કરવું જોઈએ કે જેથી કરીને આપણાં ઈમામે હાઝિર અજ.ની સેવામાં મુબારકબાદી પેશ કરી શકીએ.

વસ્સલામ

ઝેરે સરપરસ્તી હઝરતો હુજજત

અરવાહોના ફિદાહ, અજજલલ્લાહો તઆલા ફરજહુશરીફ

મહુમ જનાબ મૌલાના આબીદ હુસૈન રીઝવી
સાહેબની યાદમાં

મુખ્ય તંત્રી :

સૈયદ મોહમ્મદ રેઝા રિઝવી ગરવી

કાર્યવાહક તંત્રી :

સૈયદ મોહમ્મદ અજર
સૈયદ આબીદ હુસૈન એ રિઝવી 7383560072

સહાયકો :

અહમદ રેઝા મુરારહ
તાલીમ રેઝા અજમેરી
એહસાન અલી રિઝવી

અનુવાહક :

સૈયદ મોહમ્મદ ફાઝિલ બુખારી આઈ. એ. એસ (નિવૃત્ત)

શુષોભન :

Web Graphics મોહમ્મદ તાહીર
9898937633 E-mail: smtahir202@gmail.com

ટુરીંગ એજન્ટ :

સૈયદ મીસમ મેહદી રિઝવી 9510344219

“હાદી” માસિકના મેમ્બર બનવા માટે સંપર્ક કરો:

અમદાવાદ: (૧) શબ્બીર ભાઈ નુરાની, ફોન: ૯૩૭૬૧૬૮૩૦૬
(૨) મૌલાના ઝફરુલ હસન, ફોન: ૯૩૨૭૫૩૬૬૩૮
(૩) ઝાકીર ભાઈ મોમીન, ફોન: ૯૩૨૭૦૪૧૩૧૪
ભાવનગર: મુસ્તાકભાઈ વિરાણી, ફોન: ૯૮૨૪૫૩૮૧૧૪
મહુવા: મહેદીરઝા એમ. બંભોરા, ફોન: ૯૮૨૪૩૨૭૨૨૭
કાણોદર: નૌશાદભાઈ, જાફરી ચેનલ, ફોન: ૯૮૮૮૭૭૩૬૧૧
મેતા: મોહસીનભાઈ કડીવાલ, ફોન: ૯૮૮૮૩૬૮૦૮૮
ભરૂચ: મુશ્તાકઅલી પાનવાલા, ફોન: ૯૮૨૪૨૪૩૦૫૧

ઘોળકા: કમરઅલી મોમીન
અંજાર: રફીકભાઈ ખોજા, ફોન: ૯૮૨૫૩૧૮૬૨૧
રૂસ્તમપૂરા: સૈયદ આશીક હુસૈન, ફોન: ૯૮૨૪૧૧૮૩૭૨
રાજૂલા: મૌલાના હસન મહેદી, ફોન: ૯૮૦૪૧૪૬૧૧૦
સેલવાસા: ગુલામ અબ્બાસભાઈ દેવજાણી, ફોન: ૯૮૨૫૮૮૮૮૭૮
સિહોર: હસનઅલી વજીરઅલી વસાયા, ફોન: ૯૮૭૮૮૬૮૮૬૮
કચ્છ: મુશ્તાક હુસૈન અબ્દુલ હુસૈન માસ્ટર, ફોન: ૯૮૨૪૨૧૬૪૭૦
ડેડીયાપાડા: રિઝવાન હુસૈન અમીરઅલી રાજાણી, ફોન: ૯૪૨૭૧૭૫૨૩૧

ખાસ નોંધ: સભ્ય તથા એજન્ટ મિત્રોને નમ્ર અરજ છે કે જેનું અગાઉનું લવાજમ બાકી છે તે અને નવા વર્ષનું લવાજમ મોકલી આપવા વિનંતી.

વિગતો માટે સંપર્ક :

(રહ.)

હૌઝએ ઈલમીયહ ઈમામ ખુમૈની ગોલ્ડન પાર્ક, વટ્ટા, અમદાવાદ, ગુજરાત, ભારત

E-mail: hadimasik@yahoo.com Website: www.hadikids.org

PHONE NO: 079-25892786, 94266 78614, 70969 21472, 97247 37865

વાર્ષિક લવાજમ: રૂપિયા ૩૦૦/-

અબ્દુલ અઝીમ હસનીનું

વ્યક્તિત્વ

હઝરત અબ્દુલ અઝીમ હસની એક અત્યંત વિખ્યાત અને મહાન શીઆ પ્રતિભા થઈ ગયાં છે. આપના વ્યક્તિત્વના દરેક પાસાની અત્રે ચર્ચા કરવામાં આવી રહી છે.

આપનો વંશ:-

આપનો વંશ-વૃક્ષ ચાર અથવા પાંચ પેઢીએ આપણા બીજા ઈમામ હઝરત હસન ઈબ્ને અલી અ.સ.ને મળે છે. તેથી જ આપને “હસની” કહેવામાં આવે છે. આપ ‘રય’ નગરમાં એક અજાણ વ્યક્તિ તરીકે જીવન વિતાવતાં હતાં પરંતુ આપની શહાદત/અવસાન પછી આપના શબને ગુસ્લ આપવામાં આવતું હતું ત્યારે આપના વસ્ત્રોમાંથી કાગળનો એક ટુકડો મળ્યો જેમાં લખેલું હતું કે: “હું અબુલ કાસિમ, અબ્દુલ અઝીમ ઈબ્ને અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અલી ઈબ્ને હસન ઈબ્ને ઝૈદ ઈબ્ને અલી ઈબ્ને હસન ઈબ્ને અલી ઈબ્ને અબી તાલિબ છું.” કેટલાંક વિદ્વાનોનો મત છે કે આપના વંશ-વૃક્ષમાં જનાબ ઝૈદ પછી “અલી” નામના વ્યક્તિ નહોતાં અને જનાબ ઝૈદ મુસ્તકીમ ઈમામ હસન અ.સ.ના ફરઝન્દ હતાં.

આપના વડીલોની મહત્વની વિશેષતા:-

ઈતિહાસના અભ્યાસથી જાણકારી મળે છે કે આપના વડીલો અને કુટુંબના મોવડીઓમાં બે મહત્વની વિશેષતાઓ જોવા મળતી હતી:

૧. ઈસ્લામી સમાજ ઉપર શાસક થઈ બેઠેલાં અત્યાચારી સમ્રાટો અને પોતાની મેળે બની બેઠેલાં ખલીફાઓ વિરુદ્ધ બંડ પોકારવો અને યુધ્ધ કરવું.

૨. આપના વડીલો દયાળુ, દાનવીર અને સ્વામિમાનીઓ હતાં, લોકોની સહાયતા અને સેવાના કાર્યો કરતાં રહેતાં હતાં તેથી જ તો “અબ્દુલ અઝીમ હસની” -પોતાને પણ “અસ-સૈયદુલ-કરીમ”નું ઉપનામ (લકબ) આપવામાં આવ્યું હતું. આપની વંશ પરંપરાગત વિશેષતા પણ હતી.

આપની જન્મ અને અવસાનની તિથીઓ:-

ઈતિહાસના એક પ્રખ્યાત ગ્રંથ પ્રમાણે આપનો જન્મ હાડન રશીદ નામના અબ્બાસી ખલીફાના કાર્યકાળમાં મદીના શહેરમાં ૪થી રબીઉસ્સાની સને ૧૭૩ હિજરીના દિવસે થયો હતો અને ૮૩ વરસ અને ૬ માસની વયે ૧૫મી શવ્વાલુલ મુકર્રમ સન હિજરી ૨૫૨માં આપની વફાત (અવસાન) થઈ હતી.

પાંચ ઈમામોનો યુગ (કાર્યકાળ):-

જનાબ અબ્દુલ અઝીમ હસનીનું આયુષ્ય સાતમા ઈમામ હઝરત મૂસા કાઝિમ અ.સ.થી અગ્યારમાં ઈમામ હઝરત હસન અસ્કરી અ.સ.ના કાર્યકાળનું રહ્યું છે અને આપને આ મોટા ભાગના ઈમામોની સેવામાં હાજરી આપવાનું સદ્ભાગ્ય પ્રાપ્ત થયેલ છે. ઈમામ જવાદ, ઈમામ હાદી અને ઈમામ રિઝા અ.સ.થી આપે અનેક રિવાયતો પણ વર્ણવી છે.

આપની વિદ્વતાની મહાનતા:-

આ વિશે ઈતિહાસના પુસ્તકો અને ઈમામોની રિવાયતોને લક્ષમાં લેતાં માત્ર એટલું જ નોંધવું પુરતું છે કે ઈમામે માઅસૂમે લોકોને પોતાની ધાર્મિક (દીની) સમસ્યાઓના ઉકેલ અને વિદ્યાને લગતાં પ્રશ્નોના ઉત્તર મેળવવા માટે આપનો સંપર્ક કરવા જણાવ્યું હતું. ‘રય’ નગરનો એક રહેવાસી અને આ પ્રસંગનું વર્ણન કરનાર (રાવી) જનાબ અબૂ હમ્માદે જણાવ્યું છે કે હું સામરહમાં ઈમામ હાદી અ.સ.ની સેવામાં હલાલ અને હરામ બાબતે કેટલાંક પ્રશ્નોના જવાબ મેળવવા ગયો હતો અને જ્યારે પરત જવા લાગ્યો ત્યારે ઈમામ અ.સ.એ ફરમાવ્યું: “હે અબૂ હમ્માદ! જ્યારે તમારા પ્રદેશમાં ધાર્મિક (દીની) બાબતોમાં કોઈ સમસ્યા ઉભી થાય ત્યારે ઉકેલ અબ્દુલ અઝીમ બિન અબ્દુલ્લાહ હસની (અ.સ.) પાસેથી મેળવી લેજો અને તેમને મારા સલામ પણ પહોંચાડશો.”

આપની વિદ્વતા વિશે એટલું નોંધવું પણ જરૂરી છે કે વિદ્વાનોએ આપના દ્વારા લખવામાં આવેલ કેટલાંક પુસ્તકોનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે જે તે યુગની મહાન સિધ્ધી ગણાય છે અને તેમાં સૌથી અગત્યનું પુસ્તક “ખોતબે અમીરુલ મોઅમેનીન” છે અને કદાચ આ પુસ્તક “નહજુલ બલાગા”નું સ્રોત પણ ગણાઈ શકે છે.

આપની આધ્યાત્મિક મહાનતા:-

જનાબ અબ્દુલ અઝીમ હસનીના આધ્યાત્મિક સ્થાનની સૌથી મહત્વની નિશાની એ છે કે આપના મુબારક રોઝાની ઝિયારતના સવાબને હઝરત ઈમામ હુસૈન અ.સ.ના રોઝાના સવાબ તુલ્ય ગણવામાં આવે છે. રય શહેરનો મુહમ્મદ બિન યહ્યા અત્તાર નામનો એક વ્યક્તિ ઈમામ હાદી અ.સ.ની સેવામાં પહોંચ્યો. આપ અ.સ.એ તેને પુછ્યું: “ક્યાં ગયાં હતાં?” તેણે અરજ ગુજારી: “મૌલા! ઈમામ હુસૈન અ.સ.ની ઝિયારત માટે ગયો હતો.” ઈમામ હાદી અ.સ.એ તેને જવાબ આપતાં ફરમાવ્યું: “અમ ઈન્નકા લવ ઝૂરતા કબ્રા અબ્દિલ અઝીમ ઈન્દકુમ કુન્તા કમન ઝારલ-હુસૈનબ્ના અલી અલૈહિસ્સલામ.” અર્થાત: “જાણી લો કે કોઈ વ્યક્તિ તમારા શહેર (રય)માં અબ્દુલ અઝીમની ઝિયારત કરે તે એવું જ છે જાણે ઈમામ હુસૈન અ.સ.ની ઝિયારત કરે.”

ઉપરોક્ત હદીસના સંદર્ભમાં ઈમામ હુસૈન અ.સ.ની ઝિયારતની ફઝીલતો, આપની ઝિયારતોની બરકતો જેવી કે ગુનાહોની ક્ષમા, ફરિશ્તાઓની દુઆઓ, અહલેબૈત અ.સ.ની દુઆઓ, લાંબુ આયુષ્ય, આજીવિકામાં વૃદ્ધિ અને બરકત, દુઃખ, કષ્ટ દૂર થવા, હાર્દિક પ્રસન્નતા, ગુનાહિત કાર્યોનું સદ્કાર્યોમાં પરિવર્તિત થઈ જવું, દુષ્ટતાનું સદ્ભાગ્યમાં પલટાઈ જવું, ગુનાહોની ક્ષમાની ભલામણ (શફાઅત)ના અધિકારી બનવું, હજ અને ઉમરાહનો સવાબ મળવો વિગેરે જેવી બરકતો અને લાભોને લક્ષમાં લેવા-યાદ રાખવા જરૂરી છે.

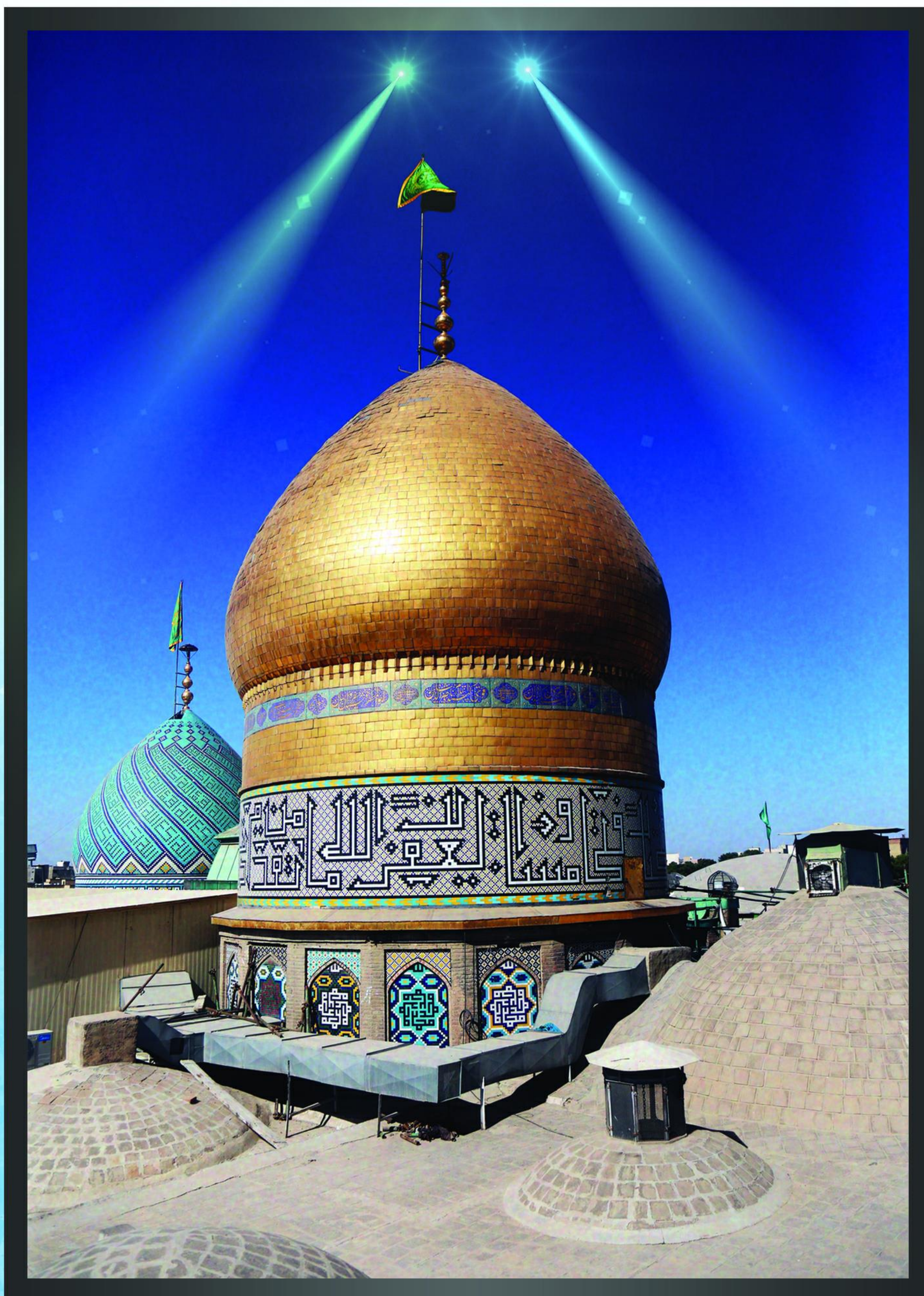
જો કે ઈમામ હાદી અ.સ.એ ઈમામ હુસૈન અ.સ.ની ઝિયારત અને હઝરત અબ્દુલ અઝીમ અ.સ.ના મઝારની ઝિયારતના સવાબને સરખાં ગણ્યાં છે તેનું એક કારણ એ પણ હોઈ શકે છે કે આપ અ.સ.એ આ વાત તે યુગના શીઆઓ માટેની અત્યંત ભયંકર પરિસ્થિતિ અને સંજોગોને દ્રષ્ટિ સમક્ષ રાખીને પણ કહી હોય તે શક્ય છે. જેથી કરીને શીઆ લોકોના પ્રાણોની રક્ષા પણ થાય અને તેઓ ઈમામ હુસૈન અ.સ.ની ઝિયારતના સવાબથી વંચિત પણ ન રહે. ગમે તેમ પણ આ હદીસથી એટલું તો અવશ્ય પ્રસ્થાપિત થાય છે કે હઝરત અબ્દુલ અઝીમ એટલા મહાન દરજ્જા સુધી પહોંચી ગયાં હતાં કે આપના મઝારની ઝિયારતનો આટલો વધારે (મહાન) સવાબ વર્ણવવામાં આવેલ છે કે જે ઈમામોના વંશજોમાંથી અન્ય કોઈને પ્રાપ્ત થએલ નથી.

જનાબ અબ્દુલ અઝીમ અ.સ. વિશે સાહબ બિન ઈબ્રાદ નામના એક વ્યક્તિએ નોધ્યું છે કે: “અબ્દુલ અઝીમ એક અત્યંત પરહેઝગાર અને ધાર્મિક વૃત્તિ ધરાવનાર વ્યક્તિ હતાં, ખૂબ જ ઈબ્રાદત કરતાં હતાં, નિષ્ઠા અને પવિત્રતામાં પ્રખ્યાત હતાં, ધાર્મિક (દીની) બાબતોના જાણકાર હતાં, એકેશ્વરવાદ (તવહીદ) અને ન્યાયના સમર્થક હતાં અને અહલેબૈત અ.સ.થી ઘણી રિવાયતો વર્ણવતાં હતાં.”

પ્રદેશગમન (હિજરત) અને વફાતનું કારણ:-

જનાબ અબ્દુલ અઝીમ અ.સ. અંગે એવું કહેવાય છે કે મદીના શહેરના ભયંકર રાજકીય વાતાવરણ -શીઆઓ માટે પરિસ્થિતિ અત્યંત અસલામતીભરી હોવાને કારણે- અહલેબૈત અ.સ. સાથે સંબંધ રાખનાર લોકો સાથે તે યુગના ખલીફાઓના અત્યાચારો અને ધરપકડોથી બચવા માટે આપ એક અજાણ્યા પ્રવાસીની જેમ એક શહેરથી બીજા શહેર જઈને જીવન વિતાવતાં હતાં અને ઈમામોના ઈશારા પ્રમાણે દીનના પ્રચાર-પ્રસારની સેવા બજાવતાં હતાં અને જીવનના અંતિમ વર્ષોમાં રય શહેરમાં વસવાટ દરમ્યાન આપનું અવસાન થઈ ગયું.

آستان قدس حضرت عیسیٰ العیسیٰ

આપના અવસાનનું કારણ બીમારી બતાવવામાં આવેલ છે પરંતુ ઇતિહાસના પુસ્તકોમાં એવો ઉલ્લેખ પણ મળે છે કે આપને કતલ કરવામાં આવ્યાં હતાં. કેટલાંકે ઝેર આપવામાં આવ્યું હોવાનું લખ્યું છે. “મુન્તખબે તુરૈહી” નામના પુસ્તકમાં એવો ઉલ્લેખ છે કે અલી ઈબ્ને અબી તાલિબના વંશજો પૈકી જે વ્યક્તિઓને જીવતા દાટી દેવામાં આવ્યાં હતાં તેઓ પૈકી એક રય શહેરના અબ્દુલ અઝીમ હસની પણ છે, તે સમયની પરિસ્થિતિ અને સંજોગોની દ્રષ્ટિએ અને બીજી કેટલીક નિશાનીઓને કારણે વિદ્વાનોએ આપની શહાદત થઈ હતી તે વાતને ખૂબ જ તાકીદપૂર્વક જણાવી છે.

એવી વાત પણ પ્રખ્યાત થએલી છે કે જે રાત્રિએ જનાબ અબ્દુલ અઝીમ હસની અ.સ.ના અવસાન કે શહાદત થઈ હતી તે રાત્રે પયગમ્બરે ઈસ્લામ સ.અ.વ. એક શીઆના સપનામાં આવ્યાં હતાં અને ફરમાવ્યું હતું કે મારા વંશજ પૈકી એક વ્યક્તિના શબને આવતી કાલે “સકતતુલ-મવાલી” નામની જગ્યાએ અબ્દુલ જબ્બાર નામની વ્યક્તિના બગીચામાં લાવવામાં આવશે અને ત્યાં એક સફરજનના વૃક્ષ પાસે દફન કરવામાં આવશે.

બીજા દિવસે તે વ્યક્તિ બગીચાના માલિક પાસે બગીચો ખરીદવા પહોંચી ગયો પરંતુ બગીચાના માલિકે પણ એવા જ સપનાનું વર્ણન કરીને તે બગીચાને સાદાત અને શીઆઓ માટે વક્ફ કરી દીધો.

(હિકમતનામએ હઝરત અબ્દુલ અઝીમ હસની અ.સ. નામના પુસ્તકમાંથી ચૂંટી કાઢેલું)

مِنْ دَارِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ
مِنْ دَارِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ
مِنْ دَارِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ

આયતનો સંદેશ

પરોપકાર

મેં જ તને આટલો કાબેલ બનાવ્યો છે...
આ સઘળું મેં જ તો (તને) આપેલું છે...
તું એ ભૂલી ગયો કે મેં તને ક્યાંથી ક્યાં પહોંચાડી દીધો છે...

મેં (તને) આપેલી સમૃદ્ધીને કારણે જ તું ગર્વિષ્ટ થઈ ગયો છે...

તારામાં તો કોઈ શક્તિ જ નહોતી. જો હું ન હોત તો તું નષ્ટ થઈ ગયો હોત...

તારી મુસીબતોના સમયે મેં જ તને સહાયતા કરી હતી...

આવા વેણ જો કોઈ બોલે તો ઇસ્લામની દ્રષ્ટિએ તે યોગ્ય સમજવામાં આવતું નથી. જો તમે કોઈના ઉપર ઉપકાર કર્યો હોય તો તેનો ઢંઢેરો પીટવાની જરૂર નથી. પરોપકારનો ઢંઢેરો પીટવો સારું ન કહેવાય!

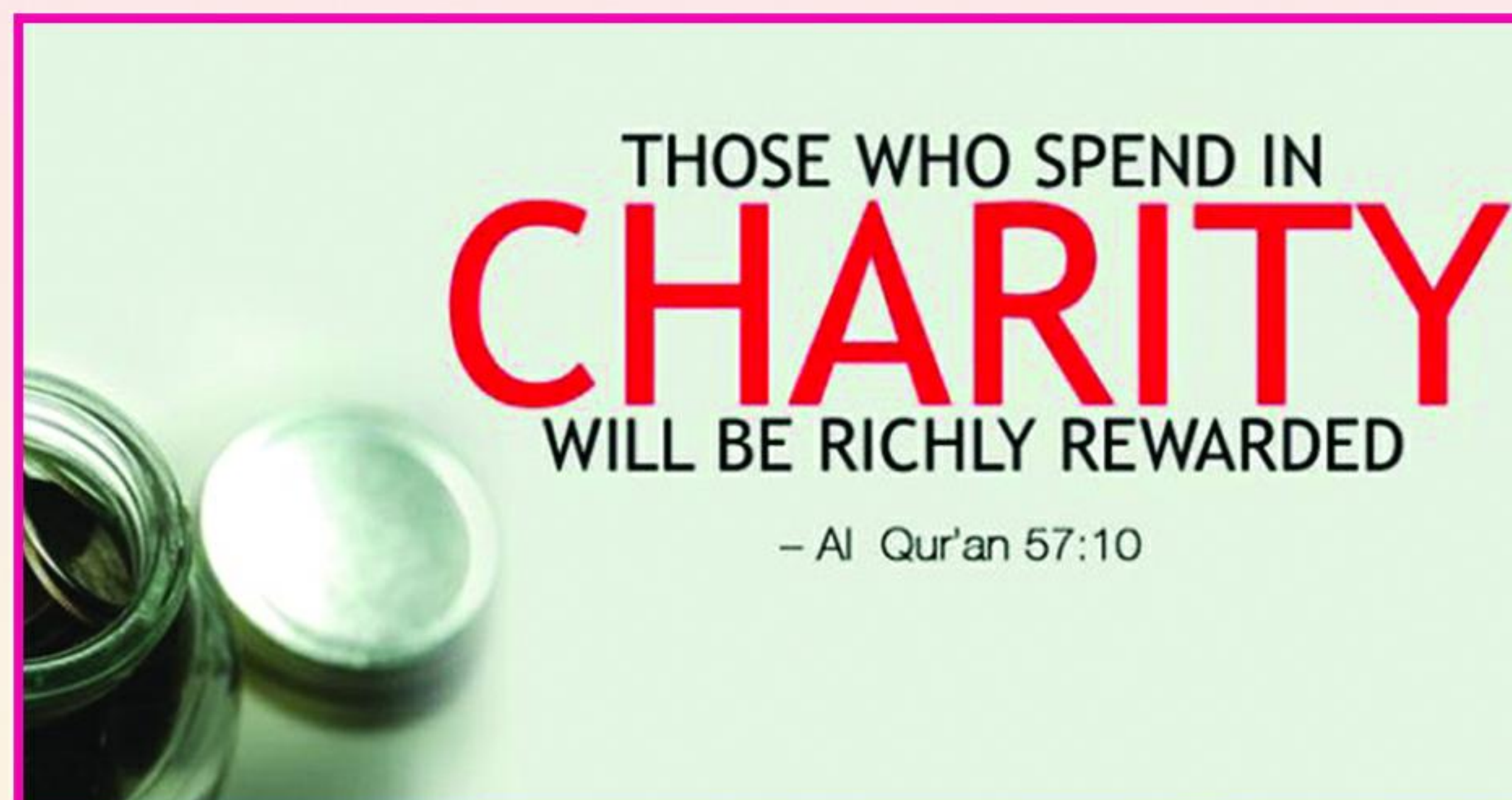
ઈશાદિ થએલ છે કે: “યા અય્યોહલ-લમીના આમનૂ લા તુબ્તેલૂ સદકાતેકુમ બિલ-મન્ને વલ-અઝા.” (સૂરએ બકરહ, આયત ૨૬૬) અર્થાત: “હે લોકો કે જેઓ ઈમાન લઈ આવ્યાં છે! પોતાના દાન-પરોપકારનો ઢંઢેરો પીટીને અને (તે રીતે) કષ્ટ પહોંચાડીને (તે દાન-પરોપકારને) માટીમાં ન ભેળવી દો. (એટલે કે તેને નષ્ટ ન કરી દો.)”

પરંતુ આ કાર્ય જો ખુદા કરે તો તે ખોટું નથી. ખુદાએ પોતાના સેવકો (બંદાઓ) ઉપરના પોતાના ઉપકારોનું વર્ણન કુરઆને શરીફની અનેક આયતોમાં કર્યું છે. આ પૈકી કેટલાંક એવા ઉપકારો પણ છે કે જે તેણે પોતાના પ્રિય મિત્ર (હબીબ) સ.અ.વ. પર કર્યા છે કે જેનો ઉલ્લેખ ‘સૂરએ ઝોહા’માં છે. આમાંથી એક અત્યંત મહાન ઉપકાર કે જે ખુદાએ પોતાના પ્રિય મિત્ર (હબીબ) સ.અ.વ. ઉપર કર્યો તેનું માધ્યમ ઉમ્મુલ મોઅમેનીન હઝરત ખદીજા (સલા.) જેવી મોઅમિના સર્વસ્વ ન્યોછાવર કરનારાં સન્નારી બન્યાં હતાં.

આ અંગે ઈશાદિ થએલ છે કે:

“વ-વજદકા આએલન ફ-અગના.” (સૂરએ ઝોહા, આયત ૮) અર્થાત: “તમારા પાલનહારે તમને દરિદ્ર જોયાં તો શું (તે પછી) તમને ધનિક બનાવી નહોતાં દીધાં?!!”

આ આયતનો અર્થવિસ્તાર (તફસીર) કરતાં કુરઆન મજીદનો અર્થવિસ્તાર કરનારા વિદ્વાનો (મુફસ્સેરીન)એ નોંધ્યું છે કે આ આયત જેમના ઉપર ચરિતાર્થ થાય છે તેઓ પૈકી એક ઉમ્મુલ મોઅમેનીન હઝરત ખદીજા સલા. છે. આ ઉપરથી હઝરત મુસ્તફા સ.અ.વ.ના પત્નિ અને હઝરત ફાતેમા ઝહરા સલા.ના માતા એટલે કે હઝરત ખદીજાતુલ કુબરા સલા.ની મહાનતા અત્યંત સ્પષ્ટ રીતે જાહેર થાય છે.

હમરત ઇલ્યાસ અ.સ.

(જનાબ ઇલ્યાસ અ.સ.નો ઉલ્લેખ કુરઆને મજુદમાં સૂરએ સાફ્ફાત આયત ૧૨૩માં છે.)

હમરત ઇલ્યાસ અ.સ. ખુદાના મહાન પયગમ્બરો પૈકી એક હતાં તે બાબતે કોઈ શંકાનું કારણ નથી અને કુરઆનની આયતોમાં “ઇલ્યાસ ખુદાના રસૂલો પૈકી હતાં” તેવો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ છે.

આ પયગમ્બરનું નામ કુરઆને મજુદની બે આયતોમાં આવ્યું છે; એક સૂરએ સાફ્ફાતમાં અને બીજી વખત અન્ય કેટલાંક નબીઓના નામ સાથે સૂરએ અન્આમમાં, પરંતુ કુરઆનમાં જે નબીયોના નામ આવ્યાં છે તે પૈકી જ એક નબીનું નામ “ઇલ્યાસ” છે અથવા અન્ય (કોઈ) પયગમ્બરનું નામ છે અને તેમની વિશિષ્ટતાઓ શું છે તે બાબતે કુરઆનનું સ્પષ્ટિકરણ અને અર્થઘટન કરવાવાળા વિદ્વાનો (મુફ્સસેરીન)માં જુદી-જુદી વિચારધારાઓ છે કે જેનો સારાંશ નીચે મુજબ છે.

અ:- કેટલાંક વિદ્વાનોનું મંતવ્ય એવું છે કે: “ઇલ્યાસ” એ “ઇદ્રીસ”નું જ બીજું નામ છે કેમકે “ઇદ્રીસ”ના બીજા નામ તરીકેનું એક ઉચ્ચારણ “ઇદ્રાસ” પણ થયેલ છે જે સામાન્ય અપભ્રંશથી “ઇલ્યાસ” થઈ ગયું છે.

બ:- કેટલાંક વિદ્વાનોનું મંતવ્ય એવું છે કે “ઇલ્યાસ” બની ઇસ્રાઈલના પયગમ્બરો પૈકીના છે તે “યાસીન”ના સુપુત્ર અને જનાબ મૂસા અ.સ.ના ભાઈ હાઝનના દોહિત્ર (દીકરીના દીકરા) પૈકીના હતાં.

ક:- કેટલાંક વિદ્વાનોનું મંતવ્ય એવું પણ છે કે “ઇલ્યાસ” એ જનાબ “ખિઝર”નું જ બીજું નામ છે અને કેટલાંક અન્યો એવું મંતવ્ય

પણ ધરાવે છે કે “ઇલ્યાસ” “જનાબ ખિઝર”ના મિત્રો પૈકીના એક હતાં અને બંને જીવિત છે અને તે બંને પૈકી “ઇલ્યાસ”ને જમીન સંબંધિત કાર્યો માટે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યાં છે અને જનાબ ખિઝરને ટાપુઓ અને સમુદ્રો સંબંધિત કાર્યો માટે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યાં છે. કેટલાંક “ઇલ્યાસ”ની નિયુક્તિ જંગલોમાં અને ખિઝરની નિયુક્તિ પર્વતો ઉપર હોવાનું જણાવે છે અને બંનેના અમર જીવનને સ્વીકારે છે. કેટલાંક “ઇલ્યાસ”ને “આલે યાસીન”ના સુપુત્ર (વંશજ) પણ ગણે છે.

આમ કુરઆનની આયતોના અર્થઘટન અને સ્પષ્ટિકરણને જોતાં એ હકીકત સ્પષ્ટ થાય છે કે આ એક પયગમ્બરનું જ નામ છે અને કુરઆનમાં જે પયગમ્બરોના નામ આવ્યાં છે તે સિવાયનું આ નામ છે કે જેઓ એક મુર્તિપૂજક કૌમ (જાતિ-લોકો)ના માર્ગદર્શન માટે નિયુક્ત થયાં હતાં અને તે લોકોની બહુમતિ તેમને જુઠા કહેવા લાગી હતી પરંતુ કેટલાંક નિખાલસ મોમિનોના એક સમૂહે તેનું અનુસરણ કર્યું હતું.

આ કૌમની એક મોટી મુર્તિનું નામ “બઅલ” હતું. એ વાતને દ્રષ્ટિ સમક્ષ રાખીને કેટલાંક વિદ્વાનોએ એવું મંતવ્ય વ્યક્ત કરેલ છે કે આ પયગમ્બરની નિયુક્તિ “શામાત” નામના પ્રદેશમાં થઈ હતી અને આપના કાર્યક્ષેત્રનું કેન્દ્ર “બઅલબક” હતું કે જે અત્યારે “લેબેનોન”માં છે અને સીરિયાની સીમા પાસે આવેલું છે.

સારાંશ એ કે આ પયગમ્બર વિશે પુસ્તકોમાં જુદા-જુદા વૃત્તાંત જોવા મળે છે.

ખુદાની સાથે બીજાઓને સમોવડિયા ગણનારા લોકો (મુશરેકીન)ની પ્રતિસ્પર્ધામાં ખુદાના પયગમ્બર:-

કુરઆનમાં જનાબ ઇલ્યાસ અ.સ.ના વૃત્તાંતનું વર્ણન કરતાં ફરમાવવામાં આવ્યું છે કે: “એ સમયને યાદ કરો જ્યારે તેણે (ઇલ્યાસ અ.સ.એ તે) લોકોને સાવચેત કર્યા અને કહ્યું કે તમો ઇશ્વર પરાયણતા (તકવા) કેમ સ્વીકારતાં નથી?” (સૂરએ સાફ્ફાત, આયત ૧૨૪) તે પછી આ બાબતે કુરઆન આ અંગે વધારે સ્પષ્ટ કરતાં

ફરમાવે છે કે: “શું તમો ‘બઅલ’ નામની મૂર્તિને પોકારો છો? અને સર્વશ્રેષ્ઠ સર્જનહારને તજી રહ્યાં છો?” આ ઉલ્લેખ ઉપરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે તેમની “બઅલ” નામની એક પ્રખ્યાત મૂર્તિ હતી કે જેની સમક્ષ તેઓ માથું ટેકતાં (સિજદો કરતાં) હતાં. હઝરત ઇબ્રાહિમ અ.સ.એ તેમને આ દુષ્ટ કાર્ય કરવાથી અટકાવ્યો અને આ સૃષ્ટિના મહાન સર્જકની બંદગી અને વિશુદ્ધ એકેશ્વરવાદ (તવહીદ)નો તેમને બોધ આપ્યો. આ કારણે વિદ્વાનોના એક સમૂહનો દ્રષ્ટિકોણ એવો છે કે હઝરત ઇબ્રાહિમ અ.સ.ના કાર્યક્ષેત્રનું કેન્દ્રબિન્દુ “શામાત”ના નગરો પૈકી એક નગર “બઅલબક” હતું કેમકે “બઅલ” એક ખાસ મૂર્તિનું નામ હતું અને “બક” એટલે કે “નગર” આમ એ બંનેની સંધિથી “બઅલબક” (બઅલનું નગર) થઈ ગયું.

કહેવાય છે કે આ શુદ્ધ સોનાની ૨૦ હાથ (એક હાથ એટલે અઢી ફૂટ) ઊંચી મૂર્તિ હતી અને તેના ચાર માથા હતાં અને આ મૂર્તિના ચારસોથી વધારે સેવકો (પુજારીઓ) હતાં. કેટલાંક વિદ્વાનોનું એવું મંતવ્ય પણ થાય છે કે “બઅલ એ કોઈ ચોક્કસ મૂર્તિનું નામ નહોતું અને “બઅલ”નો અર્થ માત્ર મૂર્તિ (એટલે કે કોઈ પણ મૂર્તિ) એવો જ થાય છે અને અન્ય કેટલાંક વિદ્વાનો “બઅલ” શબ્દનો અર્થ “ઈશ્વર, ભગવાન, પાલનહાર અને પરવરદિગાર” તરીકે પણ કરે છે.

ટુંકમાં એટલું જ કે જનાબ ઇબ્રાહિમ અ.સ.એ આ મૂર્તિપુજક લોકોની સત્ત્વ નિંદા કરી અને એવી રીતે સમજાવ્યાં કે: “તમો પોતાના અને પોતાના અગાઉ ગએલાં વડીલોનું પાલન-પોષણ કરનાર ખુદાને તજી રહ્યાં છો. તમારા બધાનો માલિક અને આદરણીય તે જ હતો, તમારી પાસે જે કંઈ પણ છે તે તેણે જ આપેલું છે અને તમારી દરેક સમસ્યાનું સમાધાન પણ તેના થકી જ થાય છે અને ભલાઈ અને સ્મૃદ્ધિનો તેના સિવાય બીજો કોઈ સ્ત્રોત છે જ નહીં અને આફતોને દૂર કરનાર પણ તેના સિવાય બીજો કોઈ છે જ નહીં.” પરંતુ તે માથા ફરેલા અને ઘમંડી લોકોએ ખુદાના આ મહાન પયગમ્બરની તાર્કિક દલીલો પૂર્ણ

શિખામણો અને સ્પષ્ટ માર્ગદર્શનના બોધને સાંભળવાનો જ ઇન્કાર કરી દીધો અને તેમને જુઠા પાડવા માટે કમર કસી.

ખુદાએ પણ તેમની સજાને એક ટુંકા વાક્યમાં વર્ણવતા કહ્યું છે કે: “તેમને ખુદાના ન્યાયાસન અને નર્ક (જહન્નમ)ના અઝાબ સમક્ષ હાજર કરવામાં આવશે અને તેમને તેમના દુષ્કર્મોની સજા ભોગવવી પડશે.”

પરંતુ એવું પ્રતિત થાય છે કે સદ્કાર્યો કરનાર (નેક) પવિત્ર અને નિઃસ્વાર્થી લોકોનો એક નાનકડો સમૂહ હઝરત ઇલ્યાસ અ.સ. ઉપર ઈમાન લઈ આવ્યો હતો તેથી ખુદાએ તેમની શ્રદ્ધાને લક્ષમાં લઈને ઉપરોક્ત વાક્યની સાથે તેના પછી તરત જ ફરમાવ્યું છે કે: “પરંતુ ખુદાના નિખાલસ, નિઃસ્વાર્થી સેવકો (બંદાઓ) સુરક્ષિત રહેશે.”

કુરઆનમાં આ વર્ણનના અંતે ઉલ્લેખ છે કે: “અમે ઇલ્યાસના નામને પાછળથી આવનાર ઉમ્મતોમાં અમર કરી દીધું.”

બીજી જગ્યાએ કુરઆનમાં છે કે: “આલે-યાસીન ઉપર સલામ હજો.”

એક ત્રીજી જગ્યાએ છે કે: “અમો સદ્ચારિત્રવાળાઓને આવો જ બદલો આપીએ છીએ.”

અને ચોથી જગ્યાએ આ સઘળા વર્ણનનું કેન્દ્ર એટલે કે શ્રદ્ધા (ઈમાન)નો ઉલ્લેખ છે કે: “ખચિત તે ઇલ્યાસ અમારા સદ્ચારિત્રવાન (નેક) સેવકો (બંદાઓ) પૈકીનો છે. તે શ્રદ્ધા (ઈમાન) ઇશ્વર પરાયણતા (ઉબૂદીયત) અને પરોપકારનો સ્ત્રોત છે અને પરોપકારીઓ-નિઃસ્વાર્થીઓની હરોળમાં સામેલ થવાના અને અલ્લાહના સલામના હકદાર હોવાને પાત્ર છે.”

અમિલાષાઓ

કુરઆન મજુદમાં કઈ ઇચ્છાઓ-મનોકામનાઓનો ઉલ્લેખ છે તે આપ જાણો છો? ચાલો આપણે કુરઆનની આયતોમાં ઉલ્લેખ હોય તેવી કેટલીક ઇચ્છાઓની જાણકારી મેળવીએ.

૧. શિર્ક (કોઈ અન્યને અલ્લાહની સાથે શામેલ કરવો-અલ્લાહનો સમોવડિયો ગણવો તે):- “યકૂલો યા-લૈતની લમ અશરિક બે રબ્બી અહદા.” (સૂરએ કહફ, આયત ૪૨) અર્થાત: “અને (તે) કહેવા લાગ્યો કે કેટલું સારું થાત કે મેં મારા પરવરદિગાર સાથે બીજા કોઈને (સામર્થ્યમાં) સહભાગીદાર (શરીક) ન બનાવ્યાં હોત!”

૨. માટી:- “યકૂલુલ કાફિરો યા-લૈતની તુરાબા.” (સૂરએ નબા, આયત ૪૦) અર્થાત: “જે નજીકના ભવિષ્યમાં આવવાનો જ છે તે અઝાબની અમે (અલ્લાહે) તમને (લોકોને) જાણકારી આપી દીધી જ છે કે જે દિવસે પોતે આગળ મોકલેલાં હશે તે (પોતાના) કૃત્યો દરેક વ્યક્તિ જોઈ લેશે અને (તે જોઈને) નાસ્તિક (કાફર) એવું કહેવા લાગશે કે કેટલું સારું થાત કે (હું) નષ્ટ થઈ ગયો હોત.”

૩. સદ્કાર્ય:- “યકૂલો યા-લૈતની કદમતો લે-હયાતી.” (સૂરએ ફજ, આયત ૨૩-૨૪) અર્થાત: “અને નર્ક તે દિવસે (લોકોને) દેખાડવામાં આવશે ત્યારે મનુષ્ય પોતાના કૃત્યોને યાદ કરશે અને નિરાશ થઈને કહેવા લાગશે કે કેટલું સારું થાત કે મેં (આ હંમેશા રહેનાર) જીવન માટે કેટલાંક સદ્કાર્યો (પણ) કર્યા હોત.”

૪. કૃત્યોની યાદી (જીવન દરમિયાન કરેલા સઘળા કૃત્યોની યાદી-નામએ આઅમાલ):- “વ અમ્મા મન ઉતેયા કિતાબહૂ બે-શિમાલેહી યકૂલો યા-લૈતની લમ-ઉતા કિતાબિયહ.” અર્થાત: “જેમના ડાબા હાથમાં (તેમના) કૃત્યોની યાદી આપવામાં આવશે તેઓ (દુઃખી અને લજિજત થઈને) કહેવા લાગશે કે કેટલું સારું થાત કે મારા કૃત્યોની યાદી જ મને આપવામાં ન આવી હોત! અને મેં કદીયે મારા કૃત્યોને જોયાં જ નહોતાં!”

૫. મોક્ષ (નજાત):- “યા-લૈતહા કાનતિલ કાઝિયહ, મા અગના અન્ની માલેયહ, હલકા અન્ની સુલ્તાનેયહ.” (સૂરએ હાક્કહ, આયત ૨૭-૨૮) અર્થાત: “કેટલું સારું થાત કે મૃત્યુ મને આ દુઃખ અને કષ્ટથી છુટકારો અપાવી દેત! હાય-હાય!!! મારી સંપત્તિ, મારું

ધન-દોલત પણ મારી સહાયતાએ આવી શકે તેમ નથી અને મારો તો સઘળો વૈભવ નષ્ટ થઈ ગયો છે.”

૬. ખોટા લોકોની મિત્રતા:- “વ યવમા યઅઝઝુઝ-ઝાલિમો યા-વૈલતી લૈતની લમ-અત્તખિઝ ફલાનન ખલીલા.” (સૂરએ ફુરકાન, આયત ૨૭ થી ૨૮) અર્થાત: “અને જે દિવસે અત્યાચારી વ્યક્તિ પોતાના હાથના પાછળના ભાગને કરડવા લાગશે (એટલે કે પોતાનો ક્રોધ પોતાની જાત ઉપર જ ઉતારવા લાગશે) અને કહેશે કે કેટલું સારું થાત કે હું પયગમ્બર સ.અ.વ. સાથે જ રહ્યો હોત. હાય મારા દુર્ભાગ્ય! કે મેં પેલી વ્યક્તિ સાથે મિત્રતા ન રાખી હોત-તેની મિત્રતાએ તો કુરઆનનું માર્ગદર્શન મને પ્રાપ્ત હતું તેમ છતાં તેને મારા સુધી પહોંચવા દીધું નહીં (એટલે કે હું કુરઆનના માર્ગદર્શનથી વંચિત જ રહી ગયો) અને શૈતાન ખરા સમયે જ મનુષ્ય સાથે દગો કરનાર જ છે.”

૭. આજ્ઞાપાલન અને અનુસરણ:- “યૌમા તુકલ્લબો વુજુહોહુમ ફિન્નારે યફૂલૂના યા-લૈતના અતઅનલ્લાહા વ અતઅનર-રસૂલા.” (સૂરએ અહઝાબ, આયત ૬૬) અર્થાત: “જે દિવસે તેમને નર્કમાં ઉંધા માથે લટકાવી દેવામાં આવશે (ત્યારે-તે) કહેવા લાગશે કે કેટલું સારું થાત કે અમો અલ્લાહના આજ્ઞાંકિત રહ્યાં હોત અને (ખુદાના) રસૂલની આજ્ઞાઓનું પાલન કર્યું હોત!!”

૮. મહાન સફળતા:- “યા-લૈતની કુન્તો મઅહુમ ફઅફૂઝા ફૌઝન અઝીમા.” (સૂરએ નિસાઅ, આયત ૭૩) અર્થાત: “કેટલું સારું થાત કે હું પણ તેમની સાથે રહ્યો હોત તો મેં પણ મહાન સફળતા મેળવી હોત!”

૯. ઈમાન (અલ્લાહમાં શ્રદ્ધા):- “વ-લવ-તરા ઈઝ-વોકેફૂ અલન્નારે ફ-કાલૂ યા-લૈતની નુરદો વ-લા-તુકઝઝેબા બે-આયાતે રબ્બેના વ-તફૂના મિનલ-મોઅમેનીન.” (સૂરએ અન્આમ, આયત ૨૭) અર્થાત: “કેટલું સારું થાત કે તમે એ પ્રસંગને જુઓ કે (જ્યારે) આ (ગુનાહ કરનારા) લોકોને નર્ક પાસે લાવવામાં આવશે અને ત્યારે તેઓ કહેવા લાગશે કે કેટલું સારું થાત કે કોઈ યુક્તિ એવી પણ હોત કે અમોને જગતમાં પાછા મોકલવામાં આવે અને અમો અમારા પાલનહારની નિશાનીઓને જુઠી ન કહીએ અને અમો પણ ઈમાન લાવનારાઓમાં સામેલ થઈ જઈએ!!!”

આ એવી અમિલાષાઓ છે કે મૃત્યુ પછી પૂર્ણ થઈ શકે તેમ નથી; તેથી આલોકમાં જ પોતાના ચારિત્રની સુધારણાં કરી લેવી અનિવાર્ય છે.

અબ્દુલ અમીમ હસનીની

સદ્ચારિત્ર અંગેની કેટલીક

બોધદાયક શિખામણો

શૈખ સદૂક રહ.એ વર્ણન કર્યું છે કે અબ્દુલ અમીમ ઇબ્ને અબ્દુલ્લાહ હસનીથી રિવાયત છે કે: મેં નવમા ઈમામ અબૂ જાઅફર જવાદ અ.સ.ની સેવામાં હાજર થઈ પોતાના વડીલો (અજદાદ)ની કોઈ હદીસ (બોધવચન) વર્ણવવા અરજ ગુજરી. (એ નોંધવું જરૂરી છે કે આ હદીસમાં જે વિગતવાર વર્ણન છે તે પ્રમાણે જનાબ અબ્દુલ અમીમ હસની અ.સ. એક પછી એક એમ વારંવાર અરજ ગુજારતાં જ રહ્યાં હતાં અને ઈમામ જવાદ અ.સ. દરેક વખતે એક હદીસ બયાન ફરમાવતાં હતાં. બિન જરૂરી પુનરાવર્તનથી બચવા માટે અત્રે આ રિવાયત પૈકીની ઈમામ અલી અ.સ.ની ચારિત્ર ઘડતર સંબંધેની કેટલીક બોધદાયક શિખામણો સારાંશરૂપે રજુ કરીએ છીએ):

ઈમામ જવાદ અ.સ.એ ફરમાવ્યું:

૧. જ્યાં સુધી લોકોમાં અસમાનતા છે ત્યાં સુધી તેઓ રક્ષિત રહેશે પરંતુ જ્યારે બધાં લોકો સંપૂર્ણપણે એક સરખાં થઈ જાય છે ત્યારે તે લોકો નષ્ટ પામે છે.

(અનુવાદકની નોંધ:- આપણાં ઈમામ અ.સ.એ આજથી ૧૪૦૦ વરસ પહેલાં જે સિધ્ધાંત રજુ કર્યો હતો તેનું ઉત્કૃષ્ટ ઉદાહરણ સોવીયેટ રશિયાનું વિભાજન થઈ નષ્ટ થઈ જવું છે કે જ્યાં સામ્યવાદ વિચારસરણીના અમલને કારણે સમગ્ર પ્રજાને એક સમાન પરિસ્થિતિમાં મૂકી દેવાના પ્રયત્ન થયો હતો, છેવટે આરાજકતા ફેલાઈ ગઈ હતી જે સામ્યવાદ રશિયાના અનેક દુકડાઓમાં-વિભાજનમાં પરિણમી હતી.

- અનુવાદક)

૨. પોતાના ધન અને સંપત્તિનો દેખાડો કરીને તમે લોકોને પોતાની તરફ આકર્ષિત કરી શકતાં નથી પરંતુ સદ્ચરિત્ર અને સારી રીતભાત જ એ પદ્ધતિ છે કે જેના થકી લોકોને પોતાની પાસે લાવી શકાય છે. રસૂલે ખુદા સ.અ.વ.એ ફરમાવ્યું છે કે તમો પોતાના ધન-સંપત્તિ વડે લોકોને મદદ નથી કરી શકતાં પરંતુ પોતાના સદ્ચારિત્ર થકી તેમની સહાયતા કરો.

૩. જે વ્યક્તિ સંકટના સમયે પોતાની પરિસ્થિતિ ઉપર પોતાનો ક્રોધ ઠાલવે છે તેની મુસીબતો અને સંકટ વધી જાય છે.

૪. ભૂંડા લોકો સાથેના સંબંધો-વ્યવહાર સદ્ગૃસ્થો પ્રત્યે અણગમો-તિરસ્કાર ઉત્પન્ન કરે છે.

૫. દરેક વ્યક્તિનું મુલ્ય (આદર) તેના સદ્ચરિત્ર થકી નક્કી થાય છે કે જે તેની સુવાસ ફેલાવે છે.

૬. મનુષ્ય પોતાની જીભ (વાણી) નીચે સંતાએલો હોય છે.

૭. જે લોકો પોતાના મુલ્યને સમજે છે તેઓ ક્યારેય દુઃખી થતાં નથી.

૮. કોઈ પણ કાર્ય કરતાં પહેલાં તેના આઘાત-પ્રત્યાઘાતને સમગ્ર રીતે વિચારી લેવાથી મનુષ્ય પસતાવા અને લજ્જિત થવાથી બચી શકે છે.

૯. જે વ્યક્તિ લોકો ઉપર ભરોસો રાખે છે તે ભોંયભંગો થઈ જાય છે.

૧૦. જે વ્યક્તિ માત્ર પોતાની બુદ્ધિ અને ચાતુર્ય પર અવલંબિત રહીને એવું વિચારે છે કે તેને તો કોઈની સાથે વિચાર-વિમર્શ કરવાની જરૂર જ નથી તે પોતાના પ્રાણ સંકટમાં મૂકી દે છે.

(મસ્નદે અબ્દુલ અઝીમ નામના પુસ્તકમાંથી પા ૧૨૨ તથા અન્ય)

હઝરત ફાતેમા માઅસૂમા સલા.ના જીવન વૃત્તાંતનું વિહંગાવલોકન

હઝરત ફાતેમા માઅસૂમા સલા. હઝરત ઈમામ મૂસા કાઝિમ અ.સ.ના સુપુત્રી, ઈમામ અલી રિઝા અ.સ.ના બહેન અને ઈમામ મુહમ્મદ તકી અ.સ.ના ફોઈ હતાં. આપનો પુણ્યશાળી જન્મ હિજરી સન ૧૭૩માં પહેલી ઝિલકાદના દિવસે અને એક અન્ય રિવાયત પ્રમાણે હિજરી સન ૧૮૩માં મદીના મુનવ્વરામાં થયો હતો. આપના મહાન માતાનું નામ “નજમા” અને એક અન્ય રિવાયત પ્રમાણે “ખૈઝરાન” હતું. આપ હઝરત ઈમામ મૂસા કાઝિમ અ.સ.ની જયેષ્ઠ અને સૌથી વધુ પ્રતિભાશાળી સુપુત્રી હતા.

શૈખ અબ્બાસ કુમમી રહ.એ ફરમાવ્યું છે કે: “ઈમામ મૂસા કાઝિમ અ.સ.ની સુપુત્રીઓમાંથી સૌથી વધુ પ્રતિભાશાળી સુપુત્રી જનાબ ફાતેમા સલા. હતાં કે જેઓ “માઅસૂમા”ના નામથી પ્રખ્યાત હતાં. આપનું નામ “ફાતેમા” અને સૌથી પ્રખ્યાત ઉપનામ “માઅસૂમા” હતું. આ ઉપનામ (લકબ) આપ સલા.ને ઈમામ અલી ઈબ્ને મૂસર્રિઝા અ.સ.એ અર્પણ કર્યું હતું. બાલ્યાવસ્થાથી જ હઝરત ફાતેમા માઅસૂમા સલા. પોતાના મોટા ભાઈ ઈમામ અલી રિઝા અ.સ.ને ખૂબ ચાહતાં હતાં અને તેમની છત્રછાયામાં જ આપનો ઉછેર થયો હતો અને જ્ઞાન, વિદ્યા, ડહાપણ અને પવિત્રતાના અસીમ ખજાનાઓથી લાભાંવિત થયાં.” (મુન્તહલ આમાલ, ભા ૨, પા ૩૭૮)

આ મહાન સન્નારીની મહાનતા વ્યક્ત કરવામાં એટલું જ નોંધવું પુરતું છે કે તે યુગના ઈમામ (ઈમામે વક્ત)એ આપ સલા. વિશે “ફદાહા અબૂહા” અર્થાત: “પિતા તેના ઉપર ન્યોછાવર થાય.” એવું ત્રણ વખત ફરમાવ્યું હતું. આ અંગે “કશ્ફુલ-લઆલી” નામના પુસ્તકમાં લખવામાં આવ્યું છે કે: “એક દિવસ અહલેબૈત અ.સ.ના કેટલાંક શીઆઓ મદીના આવ્યાં, તેમની પાસે કેટલાંક પ્રશ્નો હતાં કે જેના જવાબ

તેઓ ઈમામ મૂસા કાઝિમ અ.સ. પાસેથી મેળવવા માંગતા હતા. ઈમામ અ.સ. કોઈ કારણોસર નગરની બહાર ગએલાં હતાં. તેમણે પોતાના પ્રશ્નો લખીને ઈમામ અ.સ.ના ઘરે આપી દીધાં અને તરત જ પાછા ફરવા માંગે છે તેવું પણ જણાવ્યું. હઝરત માઅસૂમા સલા. ત્યારે ઘરે મોજૂદ હતાં. આપ સલા.એ પ્રશ્નો વાંચ્યાં અને જવાબો લખીને પરત કરી દીધાં. તે લોકો ખુશ થઈ ગયાં અને મદીનાથી પરત જવા પ્રયાણ કર્યો; હજી મદીનાથી બહાર નીકળ્યાં જ હતાં કે ઈમામ મૂસા કાઝિમ અ.સ.નો તેમને ભેટો થઈ ગયો. તેમણે સમગ્ર પ્રસંગનું વર્ણન કરીને જવાબો ઈમામ અ.સ.ને બતાવ્યાં તે વાંચીને ઈમામ અ.સ. ઘણાં પ્રસન્ન થઈ ગયાં અને “ફિદાહા અબૂહા” અર્થાત: “પિતા તેના ઉપર ન્યોછાવર થાય.” એવું ત્રણ વખત બોલી ઉઠ્યાં.” નોંધનીય બાબત એ છે કે તે વખતે હઝરત માઅસૂમા સલા. બાલ્યાવસ્થામાં જ હતાં તેથી આ પ્રસંગથી આપ સલા.ની અત્યંત વિદ્વતા અને બુદ્ધિમત્તા જાહેર થાય છે. (કરીમએ અહલેબૈત અ.સ., પાન નં ૬૩-૬૪, કશ્ફુલ-લઆલીમાંથી અવતરણ)

મહૂમ આયતુલ્લાહ મરઅશી નજફી (રહ.)એ પોતાના આદરણીય પિતા મહૂમ અહ્લુજ સૈયદ મહમૂદ મરઅશી થકી વર્ણન કર્યું છે કે: “હઝરત માઅસૂમા સલા.ની પવિત્ર કબર તેમના પરમ આદરણીય માતામહ હઝરત ફાતેમા ઝહરા સલા.ની અજાણ થઈ ગએલી અત્યંત પવિત્ર કબરના સ્થાને છે.” મહૂમા હઝરત ફાતેમા ઝહરા સલા.ની અત્યંત પવિત્ર કબરનું સ્થાન જાણવા માટે એક યોગ (ચિલ્લો-એક પ્રકારનું ખાસ કર્મ) શરૂ કર્યો હતો અને તે કર્મ ચાલીસ દિવસ સુધી ચાલૂ રાખેલ. ચાલીસમાં દિવસે તેમને હઝરત ઈમામ બાકિર અ.સ. અને ઈમામ જાઅફરે સાદિક અ.સ.ની ઝિયારત (દર્શન) થઈ હતી. ઈમામ અ.સ.એ તેમને ફરમાવ્યું: “અલ્યકા બે-કરીમતે અહલેબૈત” અર્થાત: “તમે કરીમએ અહલેબૈત (સલા.)નું રક્ષણ મેળવી લો.” તેમણે ઈમામ અ.સ.ની સેવામાં અરજ ગુજારી કે: “મેં આ યોગ (ચિલ્લો) તો હઝરત ફાતેમા

ઝહરા સલા.ની અતિપવિત્ર કબરની જગ્યા જાણવા માટે અને તેની ઝિયારત કરવા માટે કયો છે.” ઈમામ અ.સ.એ ફરમાવ્યું: “હું તમને કુમમાં હઝરત માઅસૂમા સલા.ની કબર અંગે જણાવું છું!” તે પછી ફરમાવ્યું: “કેટલાંક કારણોસર ખુદાવન્દે આલમ હઝરત ફાતેમા ઝહરા સલા.ની કબરની જગ્યા કોઈને પણ જણાવા દેવા માંગતો નથી અને તે જગ્યા ગુપ્ત રહે તેવું ઈચ્છે છે.”

ઈમામ રિઝા અ.સ.એ નિરૂપાય થઈને મર્વ શહેર તરફ પ્રયાણ કર્યું હતું તેના એક વરસ પછી હિજરી સન ૨૦૧માં આપ સલા.એ પોતાના અન્ય ભાઈઓ સાથે પોતાના મોટા ભાઈ (ઈમામ રિઝા અ.સ.)ના દર્શન અને પોતાના ઈમામ સાથે પુનઃસંધિ (તજદીદે અહદ)ના ઈરાદે પ્રવાસ શરૂ કર્યો. માર્ગમાં આપ સલા. “સાવા” નામના નગરે પહોંચ્યાં પરંતુ ત્યાંના લોકો તે વખતે અહલેબૈત અ.સ.ના વિરોધીઓ હતાં તેથી શાસકોના સેવકો સાથે ભળી જઈને હઝરત સલા. અને તેમના સાથીઓ ઉપર આક્રમણ કર્યું અને યુધ્ધ આદર્યું જેમાં હઝરત સલા.ના સાથીદારોમાંથી અનેક શહીદ થઈ ગયાં. (દલાએલુલ ઈમામત, પા ૩૦૯) હઝરત સલા. આ દુઃખને કારણે બીમાર પડી ગયાં અને “સાવા” નગરમાં અશાંતિનું વાતાવરણ લાગતાં ફરમાવ્યું કે મને “કુમ” શહેર લઈ જાવ. મેં મારા આદરણીય પિતાથી સાંભળ્યું છે કે: “કુમ અમારા ચાહવાવાળાઓ (શીઆઓ)નું કેન્દ્ર છે.” (ઝિંદગાનીયે હઝરતે માઅસૂમા સલા., આકાએ મન્સૂરી, પા ૧૧૪) આ રીતે હઝરત સલા. કુમ તરફ રવાના થઈ ગયાં.

કુમ શહેરના વડીલોને જ્યારે આ આનંદદાયક સમાચાર મળ્યાં ત્યારે હઝરત સલા.ના સ્વાગત માટે દોડી પડ્યાં. ત્યાંના એક આદરણીય વ્યક્તિ મૂસા બિન ખઝરજ અશઅરીએ ઊંટની લગામ પોતાના હાથમાં પકડી અને કુમના નગરજનો ફૂલો વરસાવતાં-વરસાવતાં હઝરત ફાતેમા માઅસૂમા સલા.ને મૂસા બિન ખઝરજના માલીકીના મકાને લઈ આવ્યાં. (દરિયાએ સુખન, કર્તા: સક્કાઝાદા તબરેઝી, પા ૧૪)

આ આદરણીય સન્નારી આ ઈમામત અને વિલાયતના કેન્દ્રસમા શહેરમાં ૧૭ દિવસ જીવતાં રહ્યાં અને આ સમયગાળા દરમ્યાન મહદ અંશે ઈબાદતમાં જ પરોવાએલાં રહ્યાં અને પોતાના પરવરદિગારની યાદમાં મગ્ન રહ્યાં. આમ આપ સલા.એ પોતાના જીવનના અંતિમ દિવસો અલ્લાહની બારગાહમાં સમર્પણ સાથે વિતાવ્યાં. આજે જે જગ્યાએ હઝરત માઅસૂમા સલા.નો પવિત્ર રોઝો (હરમ) આવેલો છે તે જગ્યા તે કાળમાં “બાબેલાન”ના નામે જાણીતી હતી અને આ જગ્યાએ મૂસા બિન ખઝરજનો એક બગીચો હતો. હઝરત માઅસૂમા સલા.ની વફાત પછી આપ સલા.ને ગુસ્લ-કફન કરવામાં આવ્યાં અને અત્યારે જ્યાં આપની પવિત્ર કબર છે ત્યાં “આલે સઅદ”એ એક કબર તૈયાર કરી પરંતુ હઝરત માઅસૂમા સલા.ના પવિત્ર શરીરને કબરમાં કોણ ઉતારે તે અંગે મતમતાંતર થઈ ગયો છેવટે ત્યાં હાજર હતાં તે પૈકીના એક અલ્લાહની બીક રાખનાર (પવિત્ર) અને પરહેઝગાર સૈયદ આ સેવા બજાવી લાવશે તેમ નક્કી થયું. આ દરમ્યાન તેમણે જોયું કે જંગલ (નગરના બહારની દિશા)માંથી બે સવારો આવી રહ્યાં છે જેમના મુખારવિન્દ ઢંકાએલાં હતાં. તેઓ આવ્યાં અને હઝરત માઅસૂમા સલા.ની નમાઝે જનાઝા પઢાવ્યા પછી તેમને દફન કરીને ચાલ્યાં ગયાં અને કોઈ એ જાણી શક્યું નહીં કે તેઓ કોણ હતાં! તે પછી મૂસા બિન ખઝરજએ કબર ઉપર કાપડની છત બનાવી દીધી અને જ્યારે ઈમામ મુહમ્મદ તકી અ.સ.ના સુપુત્રી કુમ પધાર્યા ત્યારે તેમણે હઝરત માઅસૂમા સલા.ની કબર ઉપર મઝાર બંધાવ્યો. કેટલાક વિદ્વાનોએ એવી શક્યતા જણાવી છે કે મુખવટો પહેરીને આવેલાં તે બે સવારો હઝરત ઈમામ અલી રિઝા અ.સ. અને હઝરત ઈમામ મુહમ્મદ તકી જવાદ અ.સ. હતાં. (તારીખે કદીમ, કુમ, પાન નં ૨૧૩)

ઈમામ રિઝા અ.સ.એ ફરમાવ્યું છે કે: “મન ઝારલ માઅસૂમતા બે-કુમ્મિન કમન ઝારની.” અર્થાત: “જે વ્યક્તિએ કુમમાં માઅસૂમા સલા.ની ઝિયારત કરી હોય તેણે

જાણે મારી ઝિયારત કરી.” (મુસ્તદરકુસ-સફીનતુલ-બિહાર, પા ૫૮૬, બિહારુલ અનવાર, ભા ૫૭, પા ૨૧૮) હઝરત માઅસૂમા સલા.ની ઝિયારત વિશે અઈમ્મએ માઅસૂમીન અ.સ.થી જુદી-જુદી રિવાયતો વર્ણવવામાં આવી છે; ઈમામ સાદિક અ.સ.એ ફરમાવ્યું છે કે: “ઈન્ના લિલ્લાહે હરમન ફહોવા મક્કતો વ ઈન્ના લિર-રસૂલે (સ.અ.વ.) હરમન વહોવલ મદીનતો, ઈન્ના લેઅમીરલ મોઅમેનીના હરમન ફહોવલ કૂફતો વ ઈન્ના લના હરમન વહોવા બલ્દતો કુમ વ-સ-તુદફનો ફીહા ઈમરઅતુન મિન અવલાદી તુસમ્મા ફાતેમા ફ-મન-ઝારહા વજબત લહુલ-જન્નતો.” (રિયાહીનુશ-શરીઅહ, ભા ૫, પા ૩૫) અર્થાત: “ખુદાનો એક હરમ છે કે જે મક્કામાં છે, રસૂલે ખુદા સ.અ.વ.નો એક હરમ છે કે જે મદીનામાં છે, અમીરુલ મોઅમેનીન અ.સ.નો એક હરમ છે કે જે કૂફામાં છે અને અમો અહલેબૈત અ.સ.નો હરમ કુમમાં છે અને નજીકના ભવિષ્યમાં જ મારા વંશમાંથી “ફાતેમા” નામની દિકરીની કુમમાં વફાત થશે (અને) તેની ભલામણ (શિફાઅત)ના પ્રતાપે અમારા સઘળા શીઆઓ જન્નતમાં જશે.”

એક અન્ય રિયાવત પ્રમાણે પણ આપ સલા.ની ઝિયારત કરવાની બાબતે મહશરના દિવસે ક્ષમાની ભલામણ (શિફાઅત) કરનાર અન્ય કોઈ સન્નારી હઝરત માઅસૂમા સલા. બિન્તે ઈમામ મૂસા કાઝિમ અ.સ.ની બરોબરી કરી શકે તેમ નથી. ઈમામ જાઅફરે સાદિક અ.સ.એ આ વિશે ફરમાવ્યું છે કે: “તુદખલો બેશફાઅતેહા શીઅતનલ-જન્નતા બેઅજમએહિમ.” અર્થાત: “તેમની શિફાઅત થકી અમારા સઘળા શીઆઓ (ચાહવાવાળાઓ) જન્નતમાં દાખલ થશે.”

જનાબ માઅસૂમા સલા.ની શહાદત ૨૮ વરસની વયે રબીઉસ્સાની માસની દસમી અથવા બારમી તારીખે સને ૨૦૧ હિજરીમાં થઈ હતી. (વસીલએ માઅસૂમા, પાન નં ૬૫)

બાળકો સાથેના પ્રેમમાં

અતિરેકના પરિણામો

બાળકોના યોગ્ય રીતે ઉછેર માટે પ્રેમપૂર્વકનો વર્તાવ -તે જ્યાં સુધી યોગ્ય માત્રાથી વધી ન જાય અને પ્રેમ કરવામાં અતિરેક ન થાય- ત્યાં સુધી જ લાભદાયક છે. તેવી જ રીતે બાળકોની અવગણના અને તેમના પ્રત્યેના પ્રેમભાવમાં ઓછપ પણ બાળકોને અવળો માર્ગ દોરી જાય છે જેમાં વાસ્તવિકતા અને સમભાવ હોય, દેખાવ કે આડંબર ન હોય તેવો પ્રેમભાવ જ બાળકોની પ્રગતિ અને ઉન્નતિને પોષે છે.

બાળકોના માનસિક અને આંતરિક ઉછેરમાં પ્રેમભાવ એ પોષણ (ભોજન)નું કાર્ય કરે છે; જેવી રીતે ભોજનની ઉણપ કે વધારો બાળકના શરીરના વધવાની બાબતે સારા કે નરસા પરિણામો લાવી શકે છે તેવી જ રીતે પ્રેમભાવ અને કાળજીની ઉણપ કે વધારે પડતો પ્રેમ અને કાળજી પણ બાળકના માનસ પર નકારાત્મક પ્રભાવ નાંખી શકે છે.

ભૂતકાળમાં બાળકો અને નવયુવાનોના ઉછેરની બાબતે કેટલાંક ખોટા સિદ્ધાંતો અને પદ્ધતિઓ જેવી કે બાળકો સાથે તિરસ્કારપૂર્ણ વર્તાવ, તેમની પાસેથી તેમના ગજા બહારની મહેનત કરાવવી, દરેક વખત દબડાવતાં રહેવું, અપશબ્દો બોલવા, ટુંકમાં એટલું જ કે તેમના વ્યક્તિત્વને સમજ્યા વગર તેમને તિરસ્કૃત કરતાં રહેવાની રીતભાત અમલમાં હતી જેના પરિણામે બાળકો ક્રોધનો અતિરેક, મુંઝવણનો ભાવ, ખોટા વિચારો, ઈર્ષા અને દુષ્ટતામાં સપડાઈ જતાં હતાં. આવાંચીન યુગમાં અનેક વિદ્યાઓમાં થયેલ સંશોધનો ખાસ કરીને બાળમાનસશાસ્ત્રમાં થયેલ પ્રયોગો અને સંશોધનોને પરિણામે હવે બાળકો અને નવયુવાનોના ઉછેરની બાબતે તેમની સાથે પ્રેમપૂર્વક વર્તાવની ભલામણ કરવામાં આવે છે કે જેને કારણે અગાઉની જેમ તેમનામાં દુર્ભાવના ઉત્પન્ન ન થાય.

પરંતુ મા-બાપના પ્રેમના અતિરેકના પરિણામો પણ ગંભીર આવી શકે છે અને આવી રીતે તેમના પ્રેમના અતિરેક સાથેના ખોટા ઉછેરના પરિણામે બાળકો ઓશિયાળા, સ્વકેંદ્રિત, નબળા, આળસુ અને ચિડીયા સ્વભાવના થઈ જાય છે અને નાની વયથી મુસીબત અને તકલીફના પરિણામે પણ નિરાશ, હતોત્સાહ, ઈર્ષાળુ, માનસિક રોગોનો શિકાર અને છેવટે હતાશાના માનસિક રોગના શિકાર પણ બની શકે છે અને શૈક્ષણિક અને સામાજિક જીવનમાં અસફળ રહે છે. તેથી માત-પિતાની ફરજ છે કે તેઓ પોતાના બાળકોને હૃદયના ઉંડાણથી પ્રેમ કરે પરંતુ આંખો ઉઘાડી રાખીને તેમની નબળાઈઓને પણ જોતાં રહે અને ખૂબ જ સાવચેતીથી સાવધાનીપૂર્વક તેમની સુધારણાં પણ કરતાં રહે.

દરેક બાળકમાં પણ પ્રેમભાવ અને પ્રેમભાવની સમજણ પ્રાકૃતિક રીતે હોય છે જ. પ્રેમ એક પ્રાકૃતિક દેન છે પરંતુ તે સાથે માત-પિતાએ સાવધાની રાખવી પણ એટલી જ આવશ્યક છે. બાળકોની યોગ્ય અને અયોગ્ય માંગણીઓ સમજ્યા-વિચાર્યા વગર સ્વીકારતાં રહેવું તે પણ યોગ્ય નથી. ઘમઝાવવાની જરૂર હોય તેવા પ્રસંગો પણ પ્રેમના અતિરેકભર્યા વર્તાવથી પરિણામ સારું નહીં આવે એટલું જ નહીં પરંતુ તેનાથી તેમના માનસિક વિકાસ ઉપર એવી નકારાત્મક અસર થશે કે જેનો કોઈ ઈલાજ નહીં હોય.

બાળકો સાથે પ્રેમપૂર્વકના વર્તાવમાં સમાનતા:-

અહિયાં એ હકીકતની નોંધ લેવી પણ જરૂરી છે કે બાળકો સાથે પ્રેમપૂર્વકના વર્તાવમાં પણ ન્યાય-સમાનતા અને બરાબરીને લક્ષમાં રાખવા જરૂરી હોય છે. પોતાના બાળકો સાથેના પ્રેમ અને વર્તાવ વ્યવહારમાં અસમાનતા ન રહે તે બાબતે ખૂબ જ સાવચેત રહેવું તે માત-પિતા માટે ખૂબ જ અનિવાર્ય હોય છે કેમકે આવા વ્યવહારથી જાણ્યે-અજાણ્યે પણ બાળકો એકબીજાની ઈર્ષા કરતાં થઈ જશે, એક બીજા પ્રત્યે પ્રેમ અને આદર નહીં રાખે અને પરિણામે ઘરનું વાતાવરણ કલૂષિત થઈ જશે.

પોતાના બાળકો સાથે સમાન વર્તવિ, વ્યવહાર અને ન્યાય એ આપણાં અઘમ્માએ માઅસૂમીન અ.સ.નો ચારિત્રનો પણ ગુણ (સીરત) છે અને બાળકો વચ્ચે અસમાન વર્તન-વ્યવહાર-પ્રેમને આ મહાન વ્યક્તિઓ લેશમાત્ર પણ સ્વીકારતાં નહોતાં. તે અંગે આ પ્રસંગ એક ઉદાહરણ પૂરું પાડે છે. એક વખત પયગમ્બરે ઇસ્લામ સ.અ.વ. પોતાના સાથીઓ વચ્ચે બેસીને તેમની સાથે વાર્તાલાપ કરી રહ્યાં હતાં, ત્યાં એક બાળક આવ્યો અને એક ખુશામાં બેઠેલા પોતાના પિતાની તરફ ગયો. બાળક પાસે આવ્યો ત્યારે પિતાએ વહાલથી પોતાના દીકરાના માથે હાથ ફેરવ્યો અને પોતાના ખોળામાં પોતાના જમણાં સાથળ ઉપર બેસાડી લીધો. થોડી વારમાં તેની દીકરી પણ આવી ગઈ. પિતા તેના માથે પણ વહાલપૂર્વક હાથ ફેરવ્યો અને પોતાની પાસે બેસાડી લીધી. આપ હઝરત સ.અ.વ.એ જ્યારે તેનું આવું વર્તન જોયું ત્યારે ફરમાવ્યું: “તેં આ બાળકીને પોતાના ખોળામાં બીજા સાથળ ઉપર કેમ બેસાડી લીધી નહીં?”

આ ટકોર સાંભળીને તે વ્યક્તિએ પોતાની દીકરીને પણ પોતાના ખોળામાં બેસાડી લીધી. તે પછી આપ સ.અ.વ.એ ફરમાવ્યું: “પોતાના બાળકો સાથે પણ ન્યાયપૂર્વક વર્તવિ રાખો કેમકે તમો પણ એવી જ તો ઇચ્છા રાખો છો કે તમારી સાથેના વ્યવહાર અને પ્રેમમાં સમાનતા સાથે વર્તવિ કરવામાં આવે.”

આમ બાળકો સાથે સમાનતા અને ન્યાયપૂર્વકનો વર્તવિ તેમના ઉછેર અને પ્રશિક્ષણનો કેન્દ્રીય સિધ્ધાંત છે અને આ બાબતે નિષ્કાળજી સેવવામાં આવે અને બેદરકારી દેખાડવામાં આવે તો ખરાબ પરિણામ આવી શકે છે.

માનાવિય પ્રતિષ્ઠા અને તેનું રહસ્ય

“કરામત” (એટલે કે પ્રતિષ્ઠા) શબ્દ હઝરત ફાતેમા માઅસૂમા સલા.ના અત્યંત પ્રખ્યાત ઉપનામ (લકબ) “કરીમએ અહલેબૈત”માંથી લેવામાં આવ્યો છે. અત્રે પ્રશ્ન એ ઉપસ્થિત થાય છે કે “કરામત” (પ્રતિષ્ઠા) કોને કહેવાય? અને આ શબ્દ પ્રતિષ્ઠા ફક્ત મનુષ્યો સાથે જ કેમ ખાસ થઈ ગયો છે? અને કયો મનુષ્ય પ્રતિષ્ઠા મેળવીને સઘળી સૃષ્ટિ ઉપર સર્વોચ્ચ બની શકે છે?

રાગિબ ઇસ્ફહાની પોતાની કૃતિ “મુફરદાત”માં અરબી શબ્દ “કરામત” અંગે એવી સ્પષ્ટતા કરે છે કે જ્યારે પણ “કરમ” શબ્દ ખુદાની પ્રશંસા સ્વરૂપે પ્રયોગાએલ હોય તો તે તેની (અલ્લાહ)ની પોતાના સેવકો (બંદાઓ) ઉપરની દયા-કૃપા અને ઉપકારની સંજ્ઞા સ્વરૂપે પ્રયોગાય છે. દા.ત. “ઇન્ના રબ્બી ગનીયુન કરીમ” (સૂરએ નહલ, આયત ૨૭) અને જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ (મનુષ્ય)ની વિશેષતા કે ગુણ દર્શાવવા માટે પ્રયોગાએલ હોય તો તે વ્યક્તિના સદ્ગુણો અને સદ્કાર્યોના અર્થમાં છે. (અલ-મુફરદાત ફિલ-કુરઆન, રાગિબ ઇસ્ફહાની, પા ૪૨૮)

પ્રતિષ્ઠા અને આદરનું મનુષ્ય સાથેનો જ ખાસ પ્રયોગ:-

“કરામત” (પ્રતિષ્ઠા) એ એક ખુદાની દયા-કૃપા (નેઅમત) છે. કુરઆનના ઉલ્લેખ પ્રમાણે આ વિશિષ્ટતા માત્ર મનુષ્યને જ પ્રાપ્ત થયેલી છે. દા.ત. કુરઆનમાં એવો ઉલ્લેખ છે કે: “વ-લકદ-કર્મના બની આમદા વ-હમલનાહુમ ફિલ-બર્એ વલ-બહરે વ-રઝકનાહુમ મિનત્તયેબાતે વ-ફઝ્ઝલનાહુમ અલા કસીરિમ મિમન-ખલકના તફ્ઝીલા.” (સૂરએ બની ઇસ્રાઈલ/ઇસ્રાઅ, આયત ૭૦) અર્થાત: “અમોએ મનુષ્યને પ્રતિષ્ઠા આપી છે અને આ જગત-સૃષ્ટિની દરેક વસ્તુ તેના (મનુષ્યના) તાબામાં કરી છે અને તેને પૃથ્વી ઉપર અને સમુદ્રમાં (સવારીઓ-વાહનો ઉપર) સવાર કર્યો છે અને તેમને જાત-જાતની પવિત્ર વસ્તુઓથી આજીવિકા આપી છે અને અમારી સૃષ્ટિની ઘણીયે વસ્તુઓ (સર્જન) ઉપર તેને શ્રેષ્ઠતા આપી છે.”

હઝરત આયતુલ્લાહ જવાદી આમુલી આ આયતમાં ઉલ્લેખિત પ્રતિષ્ઠા અને શ્રેષ્ઠતાના મનુષ્યની પ્રતિષ્ઠા અને શ્રેષ્ઠતાના ધોતક ગણાવે છે, જો કે એટલા તફાવત સાથે કે આયતનો પ્રારંભિક ભાગ “વ-લકદ-કર્મના બની આદમા” મનુષ્યની વ્યક્તિગત પ્રતિષ્ઠા સાથે સંબંધિત છે અને અંતિમ ભાગ “ફઝ્લનાહુમ અલા કસીરિમ મિમ્મન ખલ્કેના તફઝીલા” તેની વંશીય પ્રતિષ્ઠા સાથે સંબંધિત છે. (કરામત દર કુરઆન, આયતુલ્લાહ જવાદી આમુલી, પાન નં ૯૭-૯૮)

નોંધ:- “કરામતે નફસી” એટલે મનુષ્યની વ્યક્તિગત જન્મજાત પ્રતિષ્ઠા એ પ્રતિષ્ઠા અને સર્વોપરિતા છે કે જે ખુદાવન્દે આલમે પોતે પોતાની દયા-કૃપાથી મનુષ્યને જન્મજાત રીતે આપી છે અને “કરામતે નસબી” એટલે કે વંશીય પ્રતિષ્ઠા એ પ્રતિષ્ઠા અને સર્વોપરિતા છે કે મનુષ્ય સૃષ્ટિના અન્ય સર્જનોના મુકાબલામાં પોતે સ્વપ્રયત્ને પ્રાપ્ત કરે છે. આ પ્રતિષ્ઠાને મનુષ્યની અતિરિક્ત અથવા સ્વપ્રયત્ને મેળવેલ પ્રતિષ્ઠા પણ કહી શકાય છે.

પ્રતિષ્ઠા અને માન મરતબાની પ્રાપ્તિ અને પરાકાષ્ઠા:-

સૂરએ બની ઇસ્રાઈલ/ઇસ્રાઅની ઉપરોક્ત આયત બોના અર્થ વિસ્તરણમાં મનુષ્યની વ્યક્તિગત પ્રતિષ્ઠા અને વંશીય પ્રતિષ્ઠા મનુષ્યના સર્જનના પરિપેક્ષ્યમાં છે અને આ પ્રતિષ્ઠાના ઉલ્લેખથી મનુષ્યની પ્રશંસા ખરેખર તો ખુદાવન્દે કરીમની પ્રશંસા-ગુણગાન છે કેમકે અલ્લાહની દયા-કૃપાને પરિણામે જ મનુષ્યને અન્ય સઘળી સૃષ્ટિના સર્જનો ઉપર સર્વોપરિતા અને ઉચ્ચતા પ્રાપ્ત થયેલ છે.

બીજી બાજુએ અલ્લાહના સામિપ્યની પ્રાપ્તિ ને કાજે મનુષ્ય જે પ્રયાસ અને પરાક્રમ કરીને મેળવે છે તે મનુષ્યની સ્વપ્રયત્ને મેળવેલ પ્રતિષ્ઠા (કરામતે ઇક્તેસાબી) છે અને આ માન-મરતબા સંબંધિત તેની પ્રસંશા તેના સ્પેષિફ પ્રયત્નોને કારણે હોય છે જે મનુષ્ય પોતે સ્પેષિફ રીતે પ્રયત્નો અને પરાક્રમ કરીને મેળવે છે અને પરિણામે ફરિશ્તાઓ ઉપર પણ સર્વોચ્ચતા પ્રાપ્ત કરી છે.

“સૂરએ વત-તીન”ની આયત ઈથીઢ મનુષ્યની આ જન્મજાત અને સ્વપ્રયત્ને પ્રાપ્ત કરેલ પ્રતિષ્ઠા, માન-મરતબા અંગે અંગૂલીનિર્દેષ કરે છે: “લકદ ખલકનલ-ધન્સાના ફી અહસને-તકવીમ...” અર્થાત: “ખચિત જ અમે મનુષ્યને સર્વશ્રેષ્ઠ આકાર અને સુવ્યવસ્થિત રીતે પેદા કર્યો છે.” પછી તેને અધોગતિની ગતિમાં નાંખી દીધો છે સિવાય કે એ લોકો કે જે ઈમાન લાવ્યાં અને સદ્કાર્યો કરતાં રહ્યાં તેમના માટે (તો) ક્યારેય ખૂટે નહીં તેવો બદલો છે.”

તેથી જ મનુષ્યની પ્રતિષ્ઠા અને તેની સર્વોપરિતા તેના અલ્લાહના ઉત્તરાધિકારી (ખિલાફતે ઇલાહી)ના પદ સાથે સંકળાએલ છે જે પણ વાસ્તવમાં તો મનુષ્યના પોતાના સર્જન સાથે સંકળાએલ છે, વ્યક્તિઓ સાથે નહીં અને શક્ય છે કે કેટલાંક લોકો પોતાના પરાક્રમ અને સ્વપ્રયત્નો થકી આ પરાકાષ્ઠાને પ્રાપ્ત કરી લે. જવાદી આમુલી આ બાબતની સ્પષ્ટતા કરતાં ફરમાવે છે કે: “અલ્લાહનો ઉત્તરાધિકારીનો પદ (ખિલાફતે ઇલાહી) વ્યક્તિની “માનવતા” સાથે સંકળાએલ છે. તે કોઈ ચોક્કસ વ્યક્તિ કે જાતિ સાથે સંકળાએલ નથી. જો આદમ અ.સ.ને “ખલીફતુલ્લાહ” કહેવામાં આવે છે ત્યારે તેમના “માનવ શરીર”ને નહીં પરંતુ તેમના “મનુષ્યપણાં”ને “ખલીફતુલ્લાહ” કહેવામાં આવે છે.”

છેવટે આટલું નોંધવું જરૂરી છે કે અંબિયાએ કિરામ અને અવલિયાએ ઇલાહી (અલ્લાહના વલીઓ-અલ્લાહનું સામિપ્ય પ્રાપ્ત કર્યું હોય તેવા લોકો) તેમાં પણ ખાસ કરીને પવિત્ર અહલેબૈત અ.સ. જન્મજાત અને સ્વપ્રયત્નને મેળવેલ બંને પ્રકારની અલ્લાહે અર્પણ કરેલ પ્રતિષ્ઠાથી સમ્માનિત હોય છે. આ એ જ વ્યક્તિઓ છે કે જેઓ જન્મજાત અને સ્વપ્રયત્ન મેળવેલ પ્રતિષ્ઠાના એવા ઉચ્ચ પદો પર બિરાજમાન છે કે જેને કારણે તેઓ આ બંને પ્રકારની પ્રતિષ્ઠાનો આદર્શ નમૂનાઓ છે તેથી જ અત્યંત ઉચ્ચ પદોની પ્રાપ્તિ ને કાજે આ હસ્તીઓનું જ અનુકરણ કરવું જોઈએ.

ઈસ્લામની ઉમ્મત (ઉમ્મતે ઈસ્લામી, મુસ્લિમો)ની

પાંચ ગૌરવપ્રદ બાબતો

હઝરત પયગમ્બરે અક્રમ સ.અ.વ.એ જનાબ ફાતેમા સલા.ને ફરમાવ્યું છે કે:

હે મારી વહાલી સુપુત્રી ફાતેમા! આ ઉમ્મતની પાંચ ગૌરવપ્રદ બાબતો છે અને તે પાંચેય તમારાથી સંબંધિત છે.

સૌથી મહાન ગૌરવ આ ઉમ્મતના પયગમ્બર સ.અ.વ. છે કે જે તારા બાબા (વહાલા પિતા) છે.

સઘળા નબીયોના ઉત્તરાધિકારીઓ (અવસિયા)માં સર્વશ્રેષ્ઠ ઉત્તરાધિકારી હઝરત અલી અ.સ. છે કે જેઓ તમારા પતિ છે.

બે સર્વશ્રેષ્ઠ પુષ્પો-જન્નતના યુવાનોના સરદાર ઈમામ હસન અ.સ. અને ઈમામ હુસૈન અ.સ. છે. આ બંને આદરણીય વ્યક્તિઓ તમારા સુપુત્રો છે.

હઝરત હમઝા અ.સ. કે જેઓ સઘળા શહીદોના સરદાર છે તે તમારા વહાલા પિતા (બાબા)ના કાકા છે.

અને પાંચમાં હઝરત મહદી અજ. છે કે આખું જગત તેમની પ્રતિક્ષામાં છે અને તેઓ તમારા વંશજોમાંથી છે.

(બિહારૂલ અનવાર, ભાગ ૨૫, પાન નં ૨૫)

ماہنامہ

PUBLISH 10TH EVERY MONTH, RNI No: GUJGUJ/2015/59960

₹/. 30

REGISTERED UNDER POSTEL REGISTRATION No: AHD-C/51/2015-2018 VALID UP TO 31TH DECEMBER 2018

ISSUED BY THE SSPO'S AHMEDABAD CITY DIVISION, PERMITTED TO POST AT AHMEDABAD PSO ON 10TH OF EVERY MONTH

PUBLISHED FROM: HAUZA-E-ILMIYAH IMAM KHOMAINI CHARITABLE TRUST

865/866, BEHIND TASLIM SOCIETY, NEAR GOLDEN PARK, VATVA, AHMEDABAD - 382 440

آستان مقدس حضرت عبد العظیم الحسینی (علیہ السلام)

السلام علیک یا ابا القاسم ابن سبط المنتجب المجتبیٰ یا من بزیارته ثواب زیارت سید الشهداء یرتجی

PRINTED AND PUBLISHED BY: RIZVI MOHMED RAZA ABID HUSEIN ON BEHALF OF

HAUZA-E-ILMIYAH IMAM KHOMAINI CHARITABLE TRUST, RNI NO: GUJGUJ/2015/59960

AND PRINTED AT PRINT CARE, N.R. ESTATE, TAVDIPURA, SHAHIBAUG, AHMEDABAD-380 004

AND PUBLISHED FROM HAUZA-E-ILMIYAH IMAM KHOMAINI CHARITABLE TRUST

865/866, BEHIND TASLIM SOCIETY, NEAR GOLDEN PARK, VATVA, AHMEDABAD- 382 440

EDITOR: RIZVI MOHMED RAZA ABID HUSEIN

